

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa M. S.
przeciwko Zakładowi [...] spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2017 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w E.
z dnia 6 czerwca 2016 r., sygn. akt IV Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w E. w sprawie z powództwa M.S. przeciwko Zakładowi [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. o odszkodowanie, na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 10 maja 2012 r., oddalił żądanie pozwanej o zwrot przez powoda spełnionego przez pozwaną i wyegzekwowanego przez powoda świadczenia, tj. ponad kwotę objętą punktem III wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 30 czerwca 2014 r., IV Pa (...).

Pozwana zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 410 k.c. w związku z art. 409 k.c., art. 405 k.c. i art. 411 k.c., przez ich błędną wykładnię i uznanie, że powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu nienależnego świadczenia datuje się dopiero od dnia 22 sierpnia 2013 r., zaś powód nie ma

obowiązku wydania korzyści, gdyż zużył ją i nie jest już wzbogacony, a nadto przez oddalenie wniosku restytucyjnego ponad kwotę 6.500 zł zasądzoną w pkt III wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie IV Pa (...), podczas gdy restytucja powinna być pełna; 2/ art. 6 k.c., przez przyjęcie, że powód udowodnił, iż uzyskaną korzyść zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Skarżąca powołała również zarzut naruszenia przepisów postępowania, mogącego mieć istotny wpływ na wynik sprawy: art. 136 k.p.c. w związku z art. 141 § 3 k.p.c., przez uznanie, że pełnomocnik strony powodowej mógł powziąć informację o wniesieniu skargi kasacyjnej dopiero 18 listopada 2013 r., a nie co najmniej 13 marca 2013 r.; 2/ art. 233 § 1 k.p.c., art. 338 k.p.c. i art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 415 k.p.c., przez oddalenie wniosku restytucyjnego ponad kwotę 6.500 zł zasądzoną w pkt III wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie IV Pa (...), podczas gdy restytucja powinna być pełna i obejmować wszystko to, co powód otrzymał w wykonaniu wyroku, który następnie został zmieniony. Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w E. w całości i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania w tym zakresie, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, polegające na potrzebie wyjaśnienia, „wedle jakich kryteriów oceniać należy „powinność” liczenia się z obowiązkiem zwrotu nienależnego świadczenia w zależności od tego, czy świadczenie wyegzekwowano w oparciu o nieprawomocny i natychmiast wykonalny wyrok, czy też w oparciu o wyrok prawomocny, ale podlegający zaskarżeniu kasacją; jaki jest zakres restytucji, jeśli wniosek o zwrot spełnionego świadczenia zgłoszony jest w postępowaniu toczącym się po uchyleniu wyroku sądu drugiej instancji na skutek uwzględnienia skargi kasacyjnej”. W ocenie skarżącej, w sprawie zaistniała również potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości oraz wywołujących w rozbieżności orzecznictwie w zakresie oceny: art. 409 k.c. w związku z art. 410 i 405 k.c. oraz 338 k.p.c. i art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 415 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwana podniosła, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazywano, iż regulacja

art. 338 k.p.c. i art. art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 415 k.p.c. jest niepełna, budzi liczne wątpliwości interpretacyjne i w związku z tym zachodzi potrzeba wykładni tych przepisów. Istnienie rozbieżności w orzecznictwie prowadzi z kolei do wniosku, że zachodzi potrzeba dokonania wykładni przepisów je budzących, przez wyjaśnienie sformułowanego we wniosku zagadnienia prawnego. Ponadto zdaniem skarżącej, powód powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu wyegzekwowanego oraz otrzymanego świadczenia, nie udowodnił, że zużył je w taki sposób, iż nie jest już wzbogacony, a Sąd orzekając o restytucji winien zasądzić nie tylko nominalną kwotę z rygoru natychmiastowej wykonalności, ale całą sumę, którą w wykonaniu wadliwego orzeczenia uiściła pozwana.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem

nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne”.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, iż budzący wątpliwości

interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że skarga kasacyjna w zakresie wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania oraz jego uzasadnienia nie spełnia wymagań stawianych temu nadzwyczajnemu środkowi zaskarżenia.

Skarżący nie określa przepisów prawa, w związku z którymi formułuje pytanie przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105).

Powoływana potrzeba wykładni przepisów art. 409 k.c. w związku z art. 410 i art. 405 k.c. oraz art. 338 k.p.c. i art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 415 k.p.c. wywołujących, w ocenie skarżącej, rozbieżności w orzecznictwie jest w istocie

pozorna i wynika z różnych stanów faktycznych. Sama skarżąca zauważa, że „rozbieżności dotyczą zarówno podstawy orzekania o restytucji, jak i wymogów formalnych wniosku i konsekwencji jego złożenia w zależności od etapu postępowania”. Przede wszystkim jednak z uzasadnienia wniosku wynika, że skarżąca w rzeczywistości zmierza do podważenia dokonanej przez Sąd odwoławczy oceny odnoszącej się do tego, od kiedy powód winien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu wyegzekwowanego i otrzymanego świadczenia oraz oceny faktu, że powód zużył uzyskane pieniądze w taki sposób, iż w chwili obecnej nie jest już wzbogacony. Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stwierdzając, że co najmniej do dnia 22 sierpnia 2013 r. powód nie musiał mieć i nie miał świadomości, co do ewentualnej możliwości zwrotu spełnionego na jego rzecz świadczenia, szeroko uzasadnił przyjęte stanowisko, powołując się również na orzecznictwo Sądu Najwyższego (uzasadnienie s. 31-33). Sąd Okręgowy dokonał też szczegółowych ustaleń odnośnie tego, czy w chwili obecnej powód nie jest już wzbogacony (uzasadnienie s. 33-34). Poczynione przez Sąd drugiej instancji ustalenia wiążą Sąd Najwyższy, a skardze kasacyjnej zmierzającej do ich podważenia towarzyszą niedopuszczalne motywy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.